

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Desiderii Erasmi Roterodami Paraphrases In Novvm Testamentvm

Praemissa Est Io. Aug. Noesselt Historia Paraphraseon Erasmi Rot. In
Novum Testamentum

Erasmus, Desiderius

Berolini, MDCCLXXX

VD18 90514300

In Epistolam Pauli Ad Thessalonicenses Priorem Paraphrasis Per Des.
Erasmus Roterodamum.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14035

IN
 EPISTOLAM PAULI
 AD THESSALONICENSES PRIOREM
 PARAPHRASIS

PER
 DES. ERASMUM ROTERODAMUM.

CAPUT I.

Paulus et Sylvanus ac Timotheus congregationi
 Thessalonicensium consentienti in Deum patrem, et in
 dominum nostrum Iesum Christum, a quibus contin-
 gat vobis gratia et pax. Vestro profectui, sicuti par
 est, gratulantes, semper agimus gratias Deo, vestro
 omnium nomine, vestri mentionem facientes, quoties
 cum Deo sacris precationibus colloquimur, quod num-
 quam nobis non veniat in mentem, quantum praestite-
 ritis (*) in tuenda fidei vestrae professione, deinde quan-
 tum laboris exhausistis ob caritatem, quam habetis erga
 praecones evangelii, quam fortiter et constanter omnia
 pertuleritis, freti spe et expectatione praemiorum,
 quae dominus noster Iesus Christus promisit in vita fu-
 tura iis, qui ob nomen ipsius huius vitae negligunt in-
 commoda. Non peribit vobis merces recte factorum,
 rependet is, qui spectavit quo animo feceritis, Deus et
 pater noster. Scitis ipsi, fratres dilecti, non humana 4

(*) Aliae: *perstiteritis*

persuasione vos esse mutatos, sed voluntate divina ad
 5 haec selectos fuisse. Neque enim sic praedicavimus
 vobis evangelium, ut praeter verba nihil adferremus
 vobis, imo Dei potentia miraculis confirmavit sermo-
 nem nostrum. Datus est et per nos spiritus sanctus,
 neque quidquam omnino defuit, quod plenam faceret
 evangelicae doctrinae fidem, quandoquidem per no-
 strum evangelium consequuti estis, quidquid ad alio-
 rum praedicationem consequuti sunt Judaei. Atque
 hic quam pure, quam submisse, quam laboriose nos
 gesserimus apud vos, ipsi testes estis. Nihil enim non
 6 pertulimus, quo vos Christo lucrifaceremus. Neque
 vos praebuistis degeneres discipulos, sed nostrum exem-
 plum estis imitati, imo non nostrum, sed domini Ie-
 su, qui sic deiecit sese, sic perpeffus est omnia, ut nos
 sibi lucrifaceret. Adeo enim non respuistis evangelium
 nostrum, ut huius gratia quamvis graves ac multas af-
 flictiones pertuleritis non modo fortiter, verum etiam
 multo cum gaudio, quod animis vestris suggessit spiri-
 tus sanctus, quem accepistis ad nostram praedicationem,
 arrhabonem interim futurae felicitatis, cuius spe
 dulce est etiam, quidquid hic malorum infligitur ob
 7 evangelium Christi. Tam insignis fuit fidei vestrae
 fortitudo, ut exemplo fueritis omnibus credentibus in
 8 reliqua Macedonia et Achaia. In tantum enim com-
 movit omnium animos exemplum urbis metropolita-
 nae, ut evangelii fama, tubae clangentis ritu, late
 personuerit; ardorem fidei vestrae, quam habetis erga
 Deum, divulgans non solum in Macedonia et Achaia,
 verum in caeteris quoque regionibus omnibus, ut iam
 nihil necesse sit a nobis praedicari pietatem vestram.
 9 Etenim si quando tentamus his de rebus narrare, ipsi
 potius ultro narrant nobis, prius docti celebri rumore,
 quam nostra oratione, quomodo nos primum vos adie-
 rimus, doctrinam evangelicam praedicaturi, quanta-
 que promptitudine nos exceperitis contemptis periculis,
 quae nostra causa videbantur vobis imminere, quanta-

que facilitate traducti sitis a maiorum superstitione, qua simulacra daemonum colebatis, ad cultum Dei, ut posthac detestantes falsos ac mortuos Deos, serviretis Deo vivo ac vero, cuius promissis freti pro nihilo ducitis huius vitae commoda pariter atque incommoda, expectantes ut filius eius Iesus, per quem nos asseruit in salutem, ac nobis futurae vitae praemia pollicitus est, rursus adveniat e coelis, exhibiturus palam orbi, quae promisit. Nam hunc in hoc excitavit ad vitam, ut et nos per illum revivisceremus, fruituri cum illo bonis immortalibus, qui hic pro illo mala huius mundi perpetimur. Nec erit nobis tum formidabilis huius adventus, quos ipse suo sanguine purgatos a peccatis Deo reconciliarit, et ab aeterno supplicio liberarit, quod nostris commissis debebatur.

CAPUT II.

QUID autem attinet commemorare, quum ipsi non ignoretis, licet non accesserimus ad vos cum fastu et supercilio, grandia quaedam verba trutinantes, aut magnificam aliquam philosophiam profitentes, tamen aditum nostrum non fuisse inefficacem. Imo quum et antea Philippis multa pertulissetus, quemadmodum ipsi nostis, multisque essemus affecti contumeliis una cum Sila, ob Pythonem eiectum a puella, quam tenebat, nihilo secius tamen freti auxilio Dei nostri, non veriti sumus, et apud vos libere praedicare evangelium Christi, non sine gravi discrimine. Quod si rem commentitiam et inanem vobis praedicassemus, numquam eius causa capitis discrimen adissemus. Nam qui ex sese docent, quod a Christo non acceperunt, et docent ad suum quaestum, hoc agentes, ut aliis imponant suo lucro, his nec adest auctoritas, et protinus se subducunt, ubi metuunt capitis aut rerum suarum discrimen.

Tt 2

men. At doctrina, ad quam vos invitavimus, haud fuit commentitia fucataque, aut ad imposturam instructa, neque sub eius praetextu celavimus artes impuras, quemadmodum faciunt pseudapostoli. Neque dolo quidquam gessimus, aliud prae nobis ferentes, alio spectantes, ac sub Christi titulo nostrum agentes negotium, eorum more, qui se faciunt apostolos. Sed quemadmodum Deus per filium suum ad hoc munus nos delegit, ut sincere concreditum evangelium praedicaremus, ita praedicamus omnibus, non ut apud homines ineamus laudem aut gratiam, sed ut Deo nostram functionem probemus, qui penitus inspicit corda nostra, atque ex his quemque aestimat. Neque enim cuiquam sumus adulati, cuius rei vel ipsi testes estis, neque sermonem evangelicum vestramque credulitatem vertimus in quaestum nostrum. Testis est nobis huius animi Deus ipse, neque venati sumus ex evangelio gloriam humanam, vel apud vos, vel apud ullos alios, quum potuerimus auctoritate nostra supercilioque uti, non minus quam pseudapostoli, qui quum inania doceant, et ad suum compendium, tamen honorem et obsequium a vobis exigunt. At nos memores, quid deceat apostolos Christi, qui sese submisit nostrae salutis causa, non vindicavimus nobis fastum ac supercilium, sed placidos nos ac mites praestitimus inter vos, haud saevientes velut in discipulos, sed omni lenitate morigerantes imbecillitati vestrae, non aliter quam si mater nutrix foveat teneram aetatem filiorum suorum, sic et nos affectu propensi in vos, ex animo cupiebamus impartire vobis non solum evangelium Dei, veluti pabulum animarum vestrarum, verum etiam propriam vitam impendere, non quod a vobis quidquam speraremus praemii, sed quod vos ex animo caros haberemus, haud secus ac mater diligit filios suos. Non exprobramus officium, sed testamur affectum. Nam ipsi meministis fratres, ut vestra causa nullum laborem, nul-

lum sudorem fugerimus, nihil aliud sitientes aut captantes, quam salutem vestram, et adeo nihil mercedis venantes a vobis, ut opera manuarum, nocturna diurnaque, nobis pararemus victum, ne cuiquam vestrum essemus oneri. Pseudapostoli suum evangelium in vos ingerunt, et extorquent quantum possunt, nos vobis gratuito praedicavimus evangelium Dei. Et vos¹⁰ mihi testes estis, et Deus ipse testis est, quam sancte, quam iuste, quam inculpate gesserimus nosmet erga vos, qui credidistis, quod ipsa re compertum habetis,¹¹ quam sincero affectu cuncta fecerimus, ut erga quemque vestrum sic fuerimus affecti, tanquam pater quivis erga liberos suos, nunc obsecrantes vos, nunc consolantes, nunc obtestantes, non ut nobis daretis quidquam, sed ut vitam ageretis Deo dignam, qui vos¹² prius alienos ab omni pietate vocavit per fidem ad studium verae pietatis, et per afflictiones temporarias adscivit in regnum suum et gloriam immortalem. Bene¹³ habet, agnoscitis beneficium Dei, quapropter et nos illi gratias agimus indefinenter, qui sic afflavit animos vestros, ut quum nos humiles venissemus ad vos, nulla dignitatis specie commendati, simulatque audissetis a nobis evangelii doctrinam, non acceperitis tanquam sermonem, aut fabulam humanam, sed tanquam sermonem ab ipso Deo profectum, sicuti revera erat. Nam ille vobis per nos loquebatur. Dilutus et inefficax est¹⁴ sermo humanus, sed efficax est sermo Dei, qui simul atque haustus est vobis, non fuit otiosus, sed exserere coepit vim suam in vobis, ita ut satis appareret, vos eundem cepisse spiritum, qui mox imitari coeperitis reliquas ecclesias Dei, quae in Iudaea profitentur Christum Iesum. Quod Christus, quod nos, quod caeteri Iudaei, qui amplectuntur doctrinam evangelicam, passi sunt a suae gentis hominibus, quibus invisae est haec doctrina, hoc et vos passi estis a contribulibus vestris. Nam ut hi dominum Iesum occiderunt, et¹⁵

ante hunc trucidarunt suos prophetas, impatientes veritatis: Ita et nos veritatis evangelicae praecones persequuntur, tanta caecitate mentis, ut et Dei iram in se provocent, cuius voluntati rebellant, et cunctis hominibus adversentur, velut hostes humani generis, ac velut omnibus invidentes salutem per fidem oblatam, **16** et cupientes omnes secum in exitium pertrahere. Neque enim privato quopiam odio sic nobis obstant, imo gentium omnium bono invident, et ea gratia nobis obturbant, ne praedicemus evangelium gentibus, per quod servari queant, quasi parum sit, illos antehac trucidasse prophetas, mox a prophetis Christum, nisi nobis etiam afflictis et extinctis, absolvant cumulum facinorum suorum, et hunc veluti colophonem imponant impietati suae, nusquam sui dissimiles, nec unquam ab infania sua resipiscentes, quibus rebus adeo provocant in se divinam iram, ut desperandi sint, quippe destinata malitia propellentes ab sese misericordiam Dei, et evangelium modis omnibus oppugnantes, **17** cuius unius ope poterant ab exitio recipi. Caeterum quo magis amo vos ob alacritatem ac promptitudinem fidei vestrae, fratres, hoc mihi gravius fuit vestri desiderium, quod aliquantulum temporis a vobis distracto, non licuerit frui conspectu vestro, cuius mira nos habebat cupiditas, licet animo nunquam fuerimus a vobis divulsi. Et tamen hoc non sat erat caritati in vos nostrae, nisi praesens praesentes adspicerem et corporeis **18** oculis. Quapropter non mihi satis est visum, aliquem ad vos mittere, aut per literas colloqui, sed ipse Paulus semel atque iterum conatus sum adire vos, quo magis etiam confirmarem animos vestros. Sed obstetit haec conanti satanas, qui per impios Judaeos impedivit meam ad vos profectionem. **19** Quid autem mirum, si tanto teneor vestri desiderio? Nam quid aliud est in hoc mundo, quo mihi placeam, quo me iactem, quo fretus mihi promittam felicitatem? Omnia contemno

prae evangelio Christi. Quenam igitur est spes nostra, aut quod gaudium nostrum, aut quae corona nostra? Nonne inter caeteros, quos ex gentibus lucrifici Christo, vos quoque estis? Si non apud mundum, certe apud dominum Iesum Christum. Ubi debellatis hostibus evangelii, palam agetur triumphus in adventu illius: Quae tum trophaea, quae monumenta victoriae proferam in illa pompa, nisi vos vestrique similes? Interim harum rerum certa spe fruor. Vos igitur estis in hac vita seges ac materia gloriae nostrae, vos gaudium nostrum, si modo perseveratis in his, quae coepistis.

CAPUT III.

PRoinde quum iam impares essemus desiderio vestri, nec tamen daretur aditus ad vos, visum est nobis, ut quod per nos ipsos facere non licuit, per mihi fidelissimum sodalem, ac velut alterum me facerem. Nos igitur soli resedimus Athenis, atque inde misimus Timotheum fratrem nostrum, ac spectatum Dei ministrum, socium et adiutorem officii nostri, quo fungimur in evangelio Christi, malentes interim tam unici tamque necessarii collegae solatio carere, quam committere, ut usquam in prospiciendo rebus vestris cessasse videremur. Misimus autem non nostra gratia, sed vestra potissimum causa, videlicet ut confirmaret et consolaretur animos vestros, docens, his afflictionibus, quibus hinc atque hinc pulsor, neque quidquam labefactari meum animum, et magis etiam prosperari gloriam evangelii, ne quis vestrum ob meas afflictiones, quas auditis, turbaretur. Neque enim vobis novum videri debet, si haec accidunt evangelii praeconibus, quum me iam pridem sciretis in hoc ipsum delectum a Deo, ut mei corporis afflictionibus illustrarem Christi

nomen, praeceptorem ac dominum hac in parte refe-
 4 rens. Etenim iam tum, quum apud vos praesentes es-
 semus, hoc ipsum praedicebamus, fore ut ob evange-
 lium afflictionem pateremur. Quod tum praedixeram
 fore, iam fieri videtis, quemadmodum et ante nostis
 factum. Mihi nihil inopinatum accidit, neque vobis
 non praedictum, quo minus est causae, cur animo la-
 5 befactemini. Ergo quum pro mea ingenti de vobis
 sollicitudine, qua tuta etiam timeo, non ferrem desi-
 derium vestri, Timotheum, ut dictum est, misi ad
 hoc, ut per hunc quodammodo praesens cognoscerem
 fidei vestrae constantiam, et explorarem, si quos ex
 vobis imbecilliores tentasset ille, qui numquam non
 vigilat ad subvertendos bonos, et in his perisset mihi
 6 labor meus. Nuper autem quum Timotheus a vobis re-
 disset ad nos, nobis laetum adferens nuntium, ac refe-
 rens et fidei vestrae robur inconcussum, et caritatem
 pristinae similem, quodque disiunctio nostra non abo-
 levisset apud vos nostri memoriam, sed hanc apud vos
 iugem ac perpetuam esse, vosque semper mutuo nostri
 videndi desiderio teneri, quemadmodum nos habet de-
 7 siderium videndi vos: Nihil est necessitatum aut malo-
 rum, quibus premor, quod non aequo animo feram,
 posteaquam cognovi vestram fidem esse in tuto, cui me-
 tuens, ipse mihi non metuebam. Ego mihi videor in-
 8 columis, si vestra incolumis est fides. Nunc vivimus, et ab
 omni discrimine videmur erepti, si vos auxilio Christi Ie-
 su persistitis in eo, quod coepistis. Non piget horum ma-
 lorum, si fructus respondet in vobis, quorum gratia haec
 9 perpetior. Quod quoniam video fieri, ut in dies latius
 evangelium crebrescat apud gentes, quas gratias tan-
 to beneficio pares, Deo possimus referre, cuius bene-
 ficio nobis contigerit in hisce malis tam insigne gau-
 dium, quo de vestro profectu gaudemus ex animo, te-
 ste Deo nostro, cuius bonitati debetis, quod perstitistis,
 10 a quo nocturnis et diurnis precibus et illud maiorem in

modum flagitemus, ut eiusdem beneficio liceat aliquando vestro conspectu frui. Praestat aliquid praesentia, quod nec literae, nec nuntius quamlibet fidus praestare possit. Hac igitur gratia cupio videre vos, ut si quid etiam desit evangelicae disciplinae, id suppleam ac sarciam. Caeterum precor, ut quando per ¹¹ impios homines non licet, ipse Deus ac pater noster, et huius filius Iesus Christus dominus noster, submotis impedimentis aperiat mihi viam ad vos, simulque vos dotibus suis sic interim augeat, ut magno gaudio vos conspiciere possim. Id erit, si vos abundantes et exuberantes reddat mutua inter vos caritate, nec inter vos tantum, verum erga cunctos homines, quemadmodum et nos erga vos omnes eximiam quamdam habemus caritatem, vel mori parati pro vestra salute, atque ita ¹³ confirmet corda vestra, ut integritas vestra nulla ex parte culpari possit, non solum apud homines, sed multo magis apud Deum, et patrem, quem nihil fallit, in adventu domini nostri Iesu Christi, quum in conspectu sanctorum omnium palam erit, non solum quid quisque gesserit, verum etiam quo quisque animo gesserit.

CAPUT IV.

QUod superest, fratres, rogamus vos, et exhortamur ¹ per dominum Iesum, quando iam satis a nobis estis edocti, quomodo vos gerere debeatis, et quibus studiis placere Deo, date operam ut in eo, quod didicistis, non solum perseveretis, verum etiam quotidianis profectibus vos ipsos superetis. Nostis enim ac meministis, quae praecepta tradiderim, non meapte auctoritate, sed domini nostri Iesu Christi. Nihil istorum praecepi, quae vobis inculcant pseudapostoli, de legis mosaicae caeremoniis, de praecellentia visisque ange-

3 lorum, per quos fit aditus ad salutem, sed ea duntaxat, quae sciebam esse grata Deo. Nam haec est voluntas Dei, ut vos sanctos et incontaminatos praestetis, nec animo solum casti fitis, sed et corpore, ut abstineatis a scortatione, qua corpora conspurcantur.

4 Corpora domicilia sunt animi, animus hospitium est Dei. Ut igitur oportet animum esse purum, ob hospitem Deum, ita decet corpus esse purum, ob inhabitatorem animum. Proinde noverit suo quisque corpusculo, ceu vasculo fictili, hunc habere honorem, ut purum seruet et illibatum, neque sinat inquinari morbo turpium cupiditatum ac libidinum, quod adeo christianis indignum est, ut nec gentium sit omnium, sed earum, quae non noverunt Deum, verum existimant nullo ultore cuique licere quidquid libet, et honestum esse, quidquid corpori dulce est. Congeminatur autem libidinis malum, si cum fratris iniuria copuletur, veluti quum alienam uxorem usurpat aliquis. Ne quis igitur aut hic, aut aliis in rebus, sibi plus satis usurpando, fraudem faciat fratri suo, propterea quod Deus nihil horum finet inultum, et adeo non proderit baptismus ista patrantibus, ut gravius etiam sint puniendi, quemadmodum et ante diximus vobis, ac testati sumus.

7 Nec enim ideo Deus nos vocavit ab instituto vitae prioris, ut semel loti, rursus in easdem sordes revolveremur, sed ut innocentiam semel gratis datam vitae sanctimonia puritateque tueremur. Neque foeditate libidinum expellamus a nobis spiritum sanctum castitatis amatorem. Haec, inquam, et testatus sum, et rursus testor, non esse mea praecepta, sed Dei. Proinde qui adspernatur, non hominem adspernatur admonentem, sed Deum auctorem adspernatur, qui ideo spiritum suum sanctum impartit vobis, ut illius afflatu sanctimoniam amplecteremini. In hunc contumeliosus est, quisquis corpus suum turpi libidine polluit.

8 Caeterum de caritate christianorum erga christianos,

non arbitror necesse, ut vos admoneam hisce literis. Nam ipsi ultro divinitus docti estis per spiritum Christi, quem hausistis, ut vos invicem diligatis. Id enim ¹⁰ re ipsa declaratis, christiana caritate prosequentes cunctos fratres, non solum qui sunt Thessalonicae, sed etiam qui in tota Macedonia. Non igitur hortabor, ut quod facitis ultro, faciatis, sed ut quod facitis admonitu spiritus, in hoc superetis vosipsum, semper in melius proficientes. Detis autem operam, ne per otio- ¹¹ sos et alienarum rerum curiosos, turbetur vestra tranquillitas, sed suum quisque agat negotium. Quod si cui non suppetant facultates, manibus propriis sibi paret, unde et sibi suppetit, et aliis egentibus impartiat, quemadmodum et ante praecepimus vobis, ut vos ge- ¹² ratis cum decoro erga eos, qui sunt alieni a professione Christi, apud quos mendicare, aut ob inopiam impudentius agere, turpe sit vestrae professioni. Quin potius hoc suae cuique manus praestent, ne qua re sit opus. Et facile suppetit illi, qui parvo contentus est. Porro quod attinet ad resurrectionis mysterium, non ¹³ patiar vos quidquam latere, ne impotenti dolore lugeatis eos, quasi perierint, qui freti promissis evangelii obdormierunt, ne lugeatis, inquam, ad exemplum gentium, ideo lamentantium mortem suorum, quod non sperent unquam revicturos. At christianorum mors ¹⁴ nihil aliud quam somnus est, unde expergiscentur in adventu Christi, longe iam feliciter victuri. Cur enim non speremus in membris fore, quod factum scimus in capite? Nam si vere credimus, quod Iesus mortuus est nostro more, et revixit ad immortalitatem, sic futurum credamus oportet, ut Deus pater, qui resuscitavit Iesum, et eos, qui Iesum professi, et illius promissis confisi obdormierunt, una cum illo adducat redivivos in adventu filii, ne capiti suo desint membra. Non referimus vobis humanam fabulam, sed quod ab ¹⁵ ipso Christo didicimus, videlicet quod nos, quos ad-

ventus domini residuos hic ac vivos reperiet, non ante
 sistemur in conspectu Iesu, quam ii, qui mortui fuerint,
 una sistantur. Dixit quispiam, qui poterunt fisti,
 16 qui sepulti sunt et in pulverem redacti? Ipse dominus
 Iesus per angeli vocem, divina tuba de coelo personan-
 tem, excitabit illos, adhortans, ut experrecti prope-
 rent, ac protinus qui obdormierant hac spe, revivi-
 17 scent, et exsurgent e monumentis. Id ubi factum erit,
 nos qui refides ac vivi reperti fuerimus, in adventu
 Christi una cum illis redivivis, subito rapiemur per nu-
 bes, ut in aere domino occurramus, atque inde nos
 18 secum avehet in coelum, iugiter secum victuros. His
 itaque sermonibus vos invicem consolemini, ne gra-
 vius vos discruciet mors piorum, dignior quam gau-
 diis et gratulationibus prosequamini, quam lamentis.

CAPUT V.

1 **M**Odum et ordinem resurrectionis habetis, quando
 id scire vestra referebat. Caeterum tempora, tempo-
 rumque articulos, quando sint haec futura, nihil at-
 tinet vobis scribere, et adeo non conducit, ut nec do-
 minus tale quiddam a se flagitantibus discipulis volue-
 rit aperire. Siquidem ipsi plane nostis, et ante a no-
 2 bis edocti, quod dies ille domini non aliter obrepet
 orbi inexpectatus, quam fur nocturnus obrepit dormi-
 entibus, ac tum potissimum opprimet oscitantes, quum
 3 minime expectabitur. Quum enim isti, qui non cre-
 dunt evangelio, in mediis delitiis dixerint, nihil est
 periculi, sed pacata tutaque omnia, non veniet domi-
 nus, tunc illis repente instabit exitium, quemadmo-
 dum gravidam mulierem subitus dolor partus occupat
 ante diem expectatum. Nec erit effugium prius op-
 4 pressis, quam senserint. Dies metuendus iis, qui
 nunc excaecati vitiis suis, nocturnam agunt vitam

vobis fratres non perinde metuendus, ne vos impro-
 vifos opprimat. Vos enim omnes, qui Christum se- 5
 quimini, non pertinetis ad regnum tenebrarum, sed
 ad regnum lucis ac diei, praesertim si studio pietatis
 nostrae professione respondeamus, atque ita vivamus,
 ut appareat nos in luce vigilare, non in tenebris ster-
 tere. Proinde si nolimus opprimi, ne dormiamus, 6
 quemadmodum faciunt caeteri, qui non norunt lucem
 Christi, sed vigilemus ac sobrii simus, animo semper
 circumspectantes, ne quid per incogitantiam amitta-
 mus, quod oculos hominum ac Dei offendat. Nam 7
 ut qui iuxta corpus dormiunt, nocte dormiunt, et qui
 vino temulenti sunt, nocte sunt temulenti: Ita qui
 oscitant ac dormitant in vitiis, in animi tenebris ver-
 santur, et qui mundi cupiditatibus atque illecebris ebrii
 sunt, in mentis caligine versantur. At nos quibus il- 8
 luxit evangelii dies, sobrios ac vigilantes esse decet,
 semper accinctos ac paratos adversus subitum insultum
 hostis, semper in nostrum exitium vigilantis, munitos
 armis spiritualibus. Nimirum pro thorace fidem indu-
 ti et caritatem, pro galea spem aeternae salutis. Nec 9
 est quod diffidatis. Aderit vigilantibus Deus ipse pro-
 pugnator. Nec enim ideo vocavit nos ad evangelii
 doctrinam, ut secus, quam illa commonstrat, viventes,
 iam nobis et ultionem Dei conduplicemus, sed ut il-
 li parentes salutem consequamur, opitulante domino
 nostro Iesu Christo, qui ideo mortuus est pro nobis, ut 10
 sive contingat vivere, per pietatem ac spem immorta-
 litatis cum illo vivamus, sive contingat mori, cum il-
 lo vivamus immortales. Quod ut magis ac magis fa- 11
 ciatis, mutuis hortatibus vos invicem animate, ac vicif-
 sim alius alium excitate ad profectum, quemadmodum
 et vestra sponte facitis. Quin et illud rogamus vos, fra- 12
 tres, ut rationem habeatis eorum, qui laborant inter
 vos, quique praesunt vobis in evangelica doctrina, qui-
 que admonent vos, quibus rebus oporteat placere

Christo, ut quum oporteat omnibus deferre honorem,
 13 hos tamen prae caeteris habeatis in pretio, referentes
 illis caritatem, quam praestant vobis, tot laboribus ac
 periculis vestra causa subeundis. Et si quando vos ar-
 guunt delinquentes, tamen habete pacem cum illis.
 14 Neque enim odio dignus est, qui arguit ut profit. Quin
 vos quoque pro sua quisque portione, ut illorum par-
 tes adiuvetis obsecro. Admonete eos, qui suo vi-
 ventis arbitrio turbant ordinem vestrum. Consolami-
 ni pusillamines, sublevate imbecilles, estote lenes ac
 patientes erga omnes, non modo christianos, verum
 15 etiam a Christo alienos. Cavete ne quis iniuriam in-
 iuria repenset, ne quis maleficium maleficio retaliet.
 Nec enim imitari decet malos in re mala, et illorum
 similes fieri, imo magis adnitendum, ut beneficiatis
 omnibus, non solum christiani christianis, verum et-
 iam quibuscumque promeritis et non promeritis, certi
 16 non perire vobis officium fideiussore Christo. Quare
 17 quidquid vobis acciderit, incolumi pietate gaudete
 semper, indefinenter interpellate Deum precibus ve-
 18 stris, in quavis fortuna gratias agite. Sic enim placi-
 tum est Deo, ut semper sit pro quo gratias agatis pa-
 19 tri benefico in vos per Iesum Christum. Quin et il-
 lud cavendum vobis, ne ex diversis dotibus dissidium
 aliquod oriatur inter vos. Contigit alicui donum lin-
 guarum, ut spiritu psallat, quamquam infima dos est,
 nolite tamen extinguere, fovete potius, ut proficiat
 20 ad meliora. Contigit alicui prophetiae donum, ut
 enarret sensum scripturae mysticum, nolite reiicere
 quidquid dicitur. Illum terte ut proficiat, hunc audi-
 te, sed cum iudicio, sic tamen, ut ne dicenti mole-
 stius obstrepatur. Nemo sic suis dotibus faveat, ut
 21 contemnat alienas. Omnia probate, caeterum quod
 quisque sibi iudicavit accommodum, id amplectatur.
 Quidquid boni speciem habet, non est adspernandum.
 22 Caeterum a malis sic oportet abhorrere, ut ab his et-

etiam abſtineatis, quae mali ſpeciem prae ſe ferunt. Sed
 ad haec omnibus conari ſtudiis, veſtrum erit. Caete-²³
 rum Deus ipſe pacis auctor, cui gratus eſt conſenſus
 et contentus totius hominis in rebus honeſtis, efficiat,
 ut toti ſancti fitis et illibati, ut anima ſpiritui, corpus
 animae reſpondeat, ſpiritus ipſe reſpondeat Deo, ne
 ſit in quo poſſitis culpari, utque in hac ſanctimonia
 perfeveretis ulque ad adventum domini noſtri Ieſu Chri-
 ſti. Non eſt quod diffidatis. Bonae fidei eſt, qui vo-²⁴
 cavit vos ad hanc ſanctimoniae et huius praemia, idem
 perficiet quod coepit, praestabit quod eſt pollicitus,
 Fratres, et noſtros conatus veſtris precibus adiuvate.²⁵
 Salutate fratres omnes oſculo, non quale ſalutatorum
 vulgus ex more porrigit, ſed ſancto et chriſtiana digno
 caritate. Obteſtor vos per dominum, ut recitetur²⁶
 haec epiſtola omnibus ſanctis fratribus. Favor et be-²⁷
 nevolentia domini noſtri Ieſu Chriſti ſemper adſit vo-
 bis, Amen.

PARAPHRASEOS

IN EPISTOLAM PAULI AD THESSALONICENSES PRIOREM

FINIS.

IN

I N
EPISTOLAM AD THESSALONICENSES
POSTERIOREM
A R G U M E N T U M
P E R
D E S. E R A S M U M R O T E R O D A M U M

QUoniam non contigit Paulo facultas revisendi Thessalonicenses, per epistolam confirmat illorum animos, ut fortiter ferant illatas ob Christum afflictiones, nec ipsis defuturum praemium, nec adversariis vindictam. Rursum de die adventus domini, de quo non nihil attigerat in epistola superiori, monet ne quid commoverentur quorundam dicis, qui asseverabant illum iam instare, recte, sicuti putant, significans prius abolendum romanum imperium, ac deinde venturum Antichristum. Attentius etiam inculcat, coercendos esse, qui otio et curiositate sua turbarent quietem et ordinem publicum, et ad opus adigendos, quum ipse Paulus apud eos manibus suis laborarit. Scripsit Athenis per eosdem, per quos misit priorem epistolam, ut nostra quidem docent argumenta.

A R G U M E N T I F I N I S .

I N